

Edytorial:

Aktualne wyzwania pedagogii ignacjańskiej

20 maja 2021 r. rozpoczął się Jubileuszowy Rok Ignacjański, który potrwa do 31 lipca 2022 r. W roku jubileuszowym jezuici świętują 500. rocznicę nawrócenia św. Ignacego Loyoli, a także 400-lecia jego kanonizacji. Data rozpoczęcia jubileuszu jest związana z rocznicą wydarzenia, które miało miejsce w Pampelunie 20 maja 1521 r., kiedy to w czasie bitwy kula armatnia zraniła Ignacego. Zmieniło to bieg jego życia, było początkiem nawrócenia i doprowadziło do powstania Towarzystwa Jezusowego. Data zakończenia jubileuszu zbiega się natomiast z liturgicznym wspomnieniem św. Ignacego Loyoli, które przypada na pamiątkę dnia jego śmierci. Nawrócenie Ignacego było związane przede wszystkim ze zmianą jego stylu życia. Z próżnego szlachcica skupionego na światowym sukcesie stał się człowiekiem ascetycznym i skoncentrowanym na wewnętrznych poruszeniach. Pod wpływem tych doświadczeń Ignacy wraz z towarzyszami zakłada zakon, a także inicjuje powstanie „nowej” duchowości.

Osobiste nawrócenie – nie zawsze religijne – ma miejsce, gdy jednostka zmienia nie tylko swoje myślenie, ale cały system wartości. Takie zmiany zwykle następują stopniowo, w miarę jak osoba odrzuca nawyki z przeszłości i przyjmuje nowe ramy myślenia i działania. Nawrócenie Ignacego było w zestawieniu ze społeczno-religijnym przewrotem XVI-wiecznej Europy tylko jednostkowym i niezauważalnym epizodem. Dwa ważne wydarzenia odcisnęły swoje ślady na społeczeństwie europejskim i życiu religijnym tego okresu. Po pierwsze były to kampanie wojskowe Sulejmana Wspaniałego, władcy osmańskiego, który zagroził południowej i środkowej Europie. Po drugie były to wystąpienia Marcina Lutra, który został ogłoszony „heretykiem” przez papieża Leona X i „wyjęty spod prawa” przez cesarza Karola V. W dalszej perspektywie czasowej to jednak zmiany zainicjowane przez Ignacego Loyolę i jego towarzyszy zmieniły znacząco oblicze Kościoła i świata. W miarę rozwoju działalności zakonu jezuici coraz mocniej koncentrowali się na „rozeznawaniu” znaków czasu w swojej posłudze, aby jak najskuteczniej pogodzić doświadczenia żywej wiary z szerzącą się niesprawiedliwością i ubóstwem. Głównymi instrumentami tej transformacji były przede wszystkim *Ćwiczenia duchowe* i jezuickie szkolnictwo.

W kontekście roku jubileuszowego warto podkreślić to, na co zwrócił uwagę Przełożony Generalny Towarzystwa Jezusowego o. Arturo Sosa SJ, inaugurując obchody, a mianowicie że świętowanie nie jest celem samym w sobie i nie chodzi o celebrowanie przeszłości, ale w centrum znajduje się przede wszystkim terażniejszość i przyszłość. To okazja do ponownego odkrycia i odnowienia potencjału, jaki tkwi w ignacjańskim charyzmie, bazującym na duchowości jezuickiej.

Szybko zachodzące przemiany społeczno-kulturowe, których jesteśmy świadkami w ostatnich dekadach, stawiają przed społeczeństwami na całym świecie nowe szanse, ale i zagrożenia. Wraz z postępującym procesem globalizacji następuje także przewartościowanie wielu istotnych elementów samej struktury społecznej. W obliczu zachodzących zmian również procesy socjalizacji i wychowania są konfigurowane jako elementy reprodukcji kulturowej o podwójnym znaczeniu: po pierwsze jako przestrzeń modyfikowana i podlegająca wpływowi globalizacji; po drugie jako miejsce do refleksji, analizy i oceny samego procesu globalizacji.

W tym kontekście pedagogia ignacjańska stara się również przedstawić adekwatną odpowiedź, odczytując nowe wyzwania i znaki czasu. Podejmowana refleksja uwzględnia obecną dynamikę zmian społecznych, a także bazuje na tradycji edukacyjno-pedagogicznej Towarzystwa Jezusowego, która liczy już prawie pięćset lat, od kiedy święty Ignacy z Loyoli założył pierwsze jezuickie kolegium w Mesynie we Włoszech.

W bieżącym numerze „Horyzontów Wychowania” wraz z Autorami pochodzącymi z różnych środowisk akademickich podejmujemy refleksję nad najważniejszymi wyzwaniami stojącymi przed pedagogią ignacjańską w kontekście obecnie zachodzących zmian społeczno-kulturowych. Zastanawiamy się między innymi nad tym, jakie kryteria muszą być spełnione, aby proponowany przez pedagogię ignacjańską model wychowania był ciągle aktualny i stanowił adekwatną do współczesnych przemian odpowiedź. Liczymy, że prezentowane w tym numerze analizy będą stanowiły cenny głos w toczącej się w różnych środowiskach debacie, a także zainicjują nowe obszary dyskusji. Zapraszam do lektury.

Jarosław Charchuła
redaktor tematyczny numeru